

Het congres van Euroclio, de Europese organisatie van geschiedenisdocenten, ging dit jaar over 'Using history skills and concepts to promote an awareness of European citizenship'.

Er was een flink aanbod van workshops en lezingen en het bleek een goede gelegenheid om eens te zien waar onze vakgenoten in het buitenland mee bezig zijn.

Ruim 140 docenten geschiedenis uit bijna alle landen van Europa waren aanwezig.

Nederland was met ongeveer vijftien deelnemers ruim vertegenwoordigd.

Euroclio op Malta

Jaarcongres 2006

De eerste dag werden we welkom geheten door de president van Malta, HE dr. Edward Fenech Adami die een pakkende speech hield over de noodzaak om leerlingen op te voeden tot verantwoordelijke burgers. Alleen dan kan het huidige democratische bestel in stand gehouden worden.

Het programma bestond vooral uit lezingen over educatie in het algemeen en over het lesgeven op Malta. Daarnaast werden er door een aantal deelnemers praktische workshops gegeven. Vooral het aanbod van Engelse docenten leek me interessant omdat veel Nederlandse activerende didactiek geïnspireerd is door die van het Verenigd Koninkrijk.

Belangstelling wekken voor erfgoed

De eerste workshop was van Tracy Borman, directeur van de educatieve dienst van 'National Heritage' in Groot Brittannië. Haar onderwerp was 'citizenship and the historic environment' en draaide om de kwestie

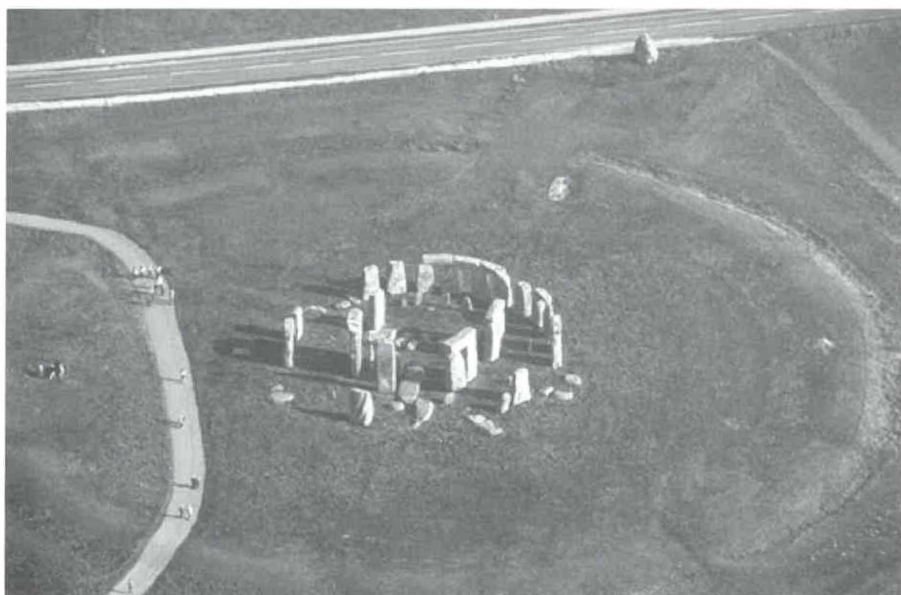

Een werkgroepje met leden uit Nederland, Noorwegen en IJsland denkt na over Mehmet de veroveraar.

'Stonehenge'. De huidige situatie rond Stonehenge is verre van ideaal: er loopt een grote weg langs het erfgoed waar regelmatig files staan. Er is vlakbij een overvolle kleine parkeerplaats en er is geen informatiecentrum. Daarnaast dreigen de keien van Stonehenge door de luchtvervuiling van de auto's aangetast te worden. National Heritage had een fantastisch plan

gemaakt voor de som van 'slechts' een half miljard pond (inclusief tunnel van de weg). Bij verwezenlijking van het plan stuitte ze echter op tegenstand van verschillende belangengroeperingen zoals de Engelse vereniging voor automobilisten, milieugroeperingen, gemeentebelangen en ook de belangen van de bezoekers mochten niet vergeten worden.

JOKE NOORDSTRAND GEEFT
GESCHIEDENIS OP HET SANCTA
MARIA LYCEUM IN HAARLEM

Stonehenge vanuit de lucht.

De zaal werd in groepjes verdeeld en ieder groepje kreeg de opdracht het standpunt van één belangengroepering te verdedigen en zijn mening te geven over het plan. Daarna mocht een groepslid naar voren komen om het standpunt toe te lichten en barstte er een discussie los.

Vervolgens werd geprobeerd de stap naar ons eigen erfgoed te leggen. Het achterliggende idee van Tracy was dat als leerlingen zich van hun omgeving bewust zijn en er naar hun mening wordt geluisterd, zij ook op een verantwoordelijke manier (good citizenship) met het erfgoed zouden omgaan.

Voorbeelden van historische bouwwerken die voor dit soort projecten geschikt zijn:

- kastelen, landhuizen;
- kerken en moskeeën;
- archeologische opgravingen;
- beschermde stadsgezichten;
- plaatsen waar veldslagen hebben plaatsgevonden en gedenktekens;
- historische tuinen en parken;
- wereld erfgoed.

Om bovenstaand materiaal te ontsluiten kan gebruik worden gemaakt van historische bronnen en kaarten, foto's, kranten, de fysieke overblijfselen en verhalen die mondeling zijn overgeleverd.

Bloom

De tweede workshop ging over 'Introduction to using levels of achievement. Blooms taxonomy to develop

higher order thinking skills' en werd gehouden door Nicolas Tyldesley. Nick is inspecteur in het voortgezet onderwijs in de omgeving van Manchester en traint docenten hoe ze het niveau van hun onderwijs kunnen verbeteren.

Bloom's taxonomie gaat over het niveau van abstractie in vragen. Veel vragen die docenten gebruiken zijn kennisvragen. Opdrachten die een hoger abstractieniveau vereisen zoals toepassingsvragen, analyse, synthese en evaluerende vragen worden veel minder gesteld. Kortom nuttige aandachtspunten.

Daarnaast oefenden we een aantal 'nieuwe' vormen van activerende didactiek zoals:

4 x 4 Een associatieve oefening met vier vlakken om planning en creativiteit te stimuleren.

Een leerling krijgt de opdracht een poster te maken met als doel leerlingen aan te moedigen zich beter ten opzichte van elkaar te gedragen.

Hij/zij schrijft of tekent iets en geeft het vel door. De andere leerlingen schrijven hun associatie op bij het onderwerp. Het resultaat is dat de leerling veel input krijgt en snel aan de slag kan bij deze lastige opdracht.

De waslijn, een oefening met geeltjes (kleefmemo's) om erachter te komen in hoeverre je het eens of oneens bent met een bepaalde uitspraak.

Op een geeltje schrijft iedereen apart bijvoorbeeld waarom een land oorlog voert. Daarna gaat men met zijn geeltje op zoek naar mensen die ongeveer hetzelfde hebben opgeschreven en wordt besproken welke uitspraak krachtiger is. Vervolgens wordt gekeken in welke volgorde ze moeten gaan staan. In een hoek van het lokaal staat een flipover met de tekst 'volledig mee eens' (oorlog vanuit economische motieven), de andere hoek is dan voor 'volledig mee oneens' (oorlog uit zelfverdediging).

Er ontstaat als het ware een waslijn met uitspraken in volgorde van 'mee eens' naar 'mee oneens'.

Workshop van Nicolas Tyldesley met geeltjes en veel activerende didactiek.

Het aardige aan de oefening was dat leerlingen konden staan en door het lokaal lopen en met elkaar praten waar het geeltje tussenhoort. Iedereen was zeer betrokken.

De verschillen en overeenkomsten zoeken in een triad, een oefening om informatie te ordenen.

Als vervolg kan de informatie die uit de oefening komt gebruikt worden voor een schrijfpdracht. In een schema moeten de overeenkomsten en verschillen tussen drie mensen worden opgeschreven, bijvoorbeeld tussen Madonna (1), moeder Teresa (2) en David Beckham (3). Voor de bovenbouw kun je bijvoorbeeld denken aan Stalin, Saddam Hoessein en Pol Pot.

TV-reporters

De derde workshop werd door Michael Riley en Jamie Byrom, gegeven over *Islamic encounters and Meetings of Minds*. Samen met Christine Counsell hebben ze de methode *Thinking through history* ontwikkeld voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs in Groot Brittannië. Een van de uitgangspunten is dat als je een interessante historische figuur kiest, hij/zij een voorbeeld is voor de manier van denken in die tijd. Riley en Byrom hadden gekozen voor Mehmet II, sultan van het Ottomaanse Rijk rond 1480. Nadat we uitgebreid een portret van Mehmet hadden geanalyseerd en een kaart met de omvang van zijn rijk hadden bekeken werden we aan het werk gezet als tv-reporters.

Mehmet II

Een tweede uitgangspunt is het doen van onderzoek rond een hoofdvraag. Voor de aflevering '*Het paleis van de sultan*' werden we geacht bepaalde informatie te verzamelen. Een aantal deelnemers kregen kaartjes met daarop gegevens over een bepaalde zaal in het Topkapi-paleis. Zij kregen een vaste plek in het lokaal en vertegenwoordigden dan bijvoorbeeld de kamer met het heilige relik, de ontvangstkamer van de sultan met de troon of de harem en vertelden daar desgewenst iets over. De overige leden kregen door gesprekken met hen te voeren informatie voor hun tv-programma.

Vooraf was in je groepje bepaald welke informatie je ging verzamelen, dus iedereen stormde niet op dezelfde figuur af.

Vervolgens werd de relatie naar de eigen geschiedenis gelegd door een ontmoeting tussen Mehmet III en Thomas Dallun in 1599. Ook hier waren verschillende bronnen. Uit deze ontmoeting bleek de bescheiden rol van Engeland in verhouding tot het grote machtige Ottomaanse Rijk.

Conclusie was dat we op een zeer speelse en aansprekende wijze een stukje relatief onbekende geschiedenis kregen aangeboden waar onze leerlingen zeer enthousiast aan meegedaan zouden hebben.

Een andere figuur uit de wereld van de Islam was de Marokkaanse wereldreiziger uit de veertiende eeuw: Ibn Batutta. De leerlingen gaan in deze case aan het werk als beeldredacteur en bekijken kritisch een aantal afbeeldingen.

Cultuurverschillen

Maltezen gaan veel formeler met elkaar om dan wij gewend zijn. Ze spreken elkaar voortdurend met doctor of professor aan en toen ik het Malta College of Arts, Science & Technology bezocht en een klas binnenkwam, stonden alle leerlingen op en gingen naast de bank staan. Er heerste een absolute stilte in het klaslokaal tijdens de les. Overigens stonden er wel flesjes limonade op de tafeltjes en hadden verschillende leerlingen baseball-petjes op; zaken die op onze school niet zijn toegestaan.

De officiële taal is Engels maar de voertaal van de eilandbewoners onder elkaar is een soort mengelmoeisje van Arabisch, Engels en Italiaans. Vooral jongeren uit achterstandsbuurten hebben moeite met het Engels en kunnen daardoor het toelatingsexamen van de universiteit vaak niet halen.

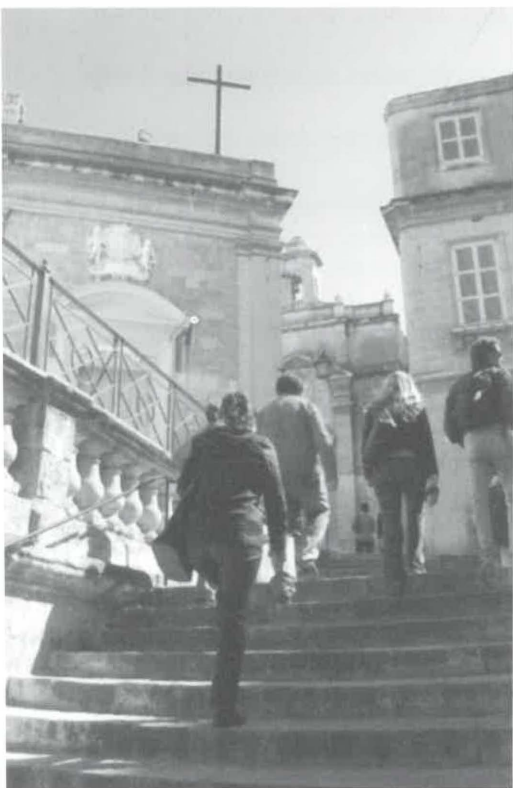
Malta ontdekken

Naast de lezingen en workshops werden enkele 'on site'-tours gemaakt om de geschiedenis van het eiland te leren kennen.

Al ruim voor de Egyptische piramiden bleken op Malta tempels gebouwd te zijn. De oudste, Ghar Dalam, dateert van circa 5200 voor Christus; een van de best geconserveerde tempels is de

Ingang van de Ggantija-tempel, ca 3600 v. Chr.

Als toeristen op Malta...

Ggantija tempel op het naburige eilandje Gozo, met de oudste sporen van rond 3600 voor Christus.

De eerste bewoners kwamen op vloten van Sicilië en brachten naast dieren ook vulkanisch glas voor werktuigen en aardewerk mee. Ze vestigden zich als boeren en gebruikten de tempels als offerplaats en bijvoorbeeld om orakels te raadplegen. Op sommige plaatsen zijn beelden van de 'dikke vrouw' ontdekt waar de tempels vermoedelijk voor gebouwd zijn. Zij stelt de oermoeder voor: moeder natuur die hen voedde. Meestal hebben de beeldjes geen hoofd maar een lichte holte waar kennelijk hoofden in geplaatst konden worden.

Malta is natuurlijk het eiland van de Maltezer kruisridders die hun sporen vooral hebben nagelaten in kathedralen en paleizen. Je ziet ook opvallend veel kruisen en Mariabeeldjes. Caravaggio is enkele jaren kruisridder geweest en in opdracht van de grootinquisiteur schilderde hij 'De onthoofding van Johannes de Doper' in de kruisridderkerk St. John's.

Het paleis van de Inquisiteur was bijzonder om te bezoeken; gelukkig vielen de veroordelingen van de inquisitie op Malta nogal mee. Maltezen gingen vaak liever naar de inquisitie dan naar de officiële rechtbank. De nadruk lag vooral op het bekennen van schuld. Een veel toegepaste straf was om barrevoets een eind te lopen, bijvoorbeeld van Valetta naar Mdina.

Voor scholieren is er de mogelijkheid om zich in te leven in de geschiedenis door zich te verkleden in middeleeuwse kostuums en een rechtszaak, 'In het paleis van de Inquisiteur', na te spelen. Een goed idee om ook zo met het Nederlandse erfgoed om te gaan!

De toekomst van Euroclio

Was dit nu de laatste internationale conferentie van geschiedenisdocenten die Euroclio kon organiseren? Er zijn grote financiële problemen gerezen het afgelopen jaar. U las daar al over in *Kleio* nr.7 van 2005.

Hiernaar gevraagd verklaarde Huub Oattes, het Nederlandse lid van het bestuur, dat het gelukkig zo'n vaart niet zal lopen. Wel moet Euroclio op een veel lager pitje verder werken. Het kantoor in Den Haag is sterk ingekrompen. Overheadkosten moeten in de toekomst buiten de projectbudgetten blijven. Dit

leidde tot het ontslag van drie vertrouwde en ervaren medewerkers. Het secretariaat is gereduceerd tot twee vaste krachten, waaronder Joke van der Leeuw, en medewerkers op projectbasis.

Met man en macht wordt er gezocht naar sponsors en nieuwe projecten om het voortbestaan van het Euroclio-kantoor veilig te stellen.

Maar de vereniging Euroclio zelf staat als een huis. Terwijl u dit verslag leest leggen we al de laatste hand aan de Annual Conference 2007 in Bled (Slovenië). Het hoofdthema is de relatie tussen geschiedenis(les) en mensenrechten.

Op Malta werden twee nieuwe verenigingen van geschiedenisdocenten lid en stemden de leden in met een contributieverhoging, omdat zij vinden dat Euroclio echt moet blijven bestaan.'

Het bestuur heeft een nieuwe website geopend: www.euroclio.eu

Deze informeert de bezoekers en is interactief zodat de leden via een forum gemakkelijker en sneller met elkaar en met het bestuur kunnen communiceren. Bezoek die ook eens. En misschien is de volgende conferentie wel wat voor u.

Malta College of Arts, Science and Technology: leerlingen van de afdeling techniek.